

Witajcie moi drodzy!

Mam nadzieję, że udało Wam się dobrze wypocząć podczas ferii i wracacie do nauki z nową energią i zapalem. Dziś zajmiemy się tematem gramatycznym, który znacie już ze szkół niemieckich, mam więc nadzieję, że nie sprawi Wam zbyt wielu trudności. Proszę o przesłanie mi Waszych zadań, nawet jeśli miałyby być niekompletne. Tylko w ten sposób mogę zorientować się, czy zrozumieliście temat. Mam nadzieję, że spodoba Wam się legenda o św. Jerzym, którą wybrałam do tej lekcji.

Pozdrawiam Was serdecznie i czekam na Wasze prace.

Renata Kocur

Podmiot

Podmiot to część zdania, która nazywa **wykonawcę czynności**. Znać go również pod niemiecką nazwą *Subjekt*. Podmiot najczęściej wyrażony jest rzeczownikiem, a czasem także innymi częściami mowy, jak pokazują przykłady:

Legenda opowiada o znanych postaciach.
(podmiot wyrażony rzeczownikiem)

On jest wzorem cnót.
(podmiot wyrażony zaimkiem)

Nawet **młodzi** słuchają opowieści z zaciekawieniem.
(podmiot wyrażony rzeczownikiem)

Pierwsza z opowieści jest bardziej znana.
(podmiot wyrażony liczebnikiem)

Odpościć po pracy jest bardzo przyjemnie.
(podmiot wyrażony czasownikiem w formie bezosobowej - bezokolicznikiem)

Legenda o świętym Jerzym

Pewnego razu w pobliżu miasta Silene Jerzy spotkał młodą kobietę. Ta rozpacziała nad swym losem.

- O! Jaka jestem nieszczęśliwa! Wybrano mnie na ofiarę dla smoka. Ta bestia pożarła wiele panien. Trudno mi się pogodzić z takim losem.

Rycerz pocieszył dziewczynę i obiecał ratunek.

- Rano stanę przed bestią. Stoczę z nią walkę. Będziesz wolna.

Następnego dnia przy pieczarze smoka zebrali się wielu mieszkańców miasta. Starcy, mali chłopcy i ich ojcowie w ciszy oczekiwali nadchodzących zdarzeń. Zabrakło tylko kobiet. Te pochowały się w domach. Nikt nie wierzył w zwycięstwo śmiałka.

Jerzy z włócznią w dłoni pojawił się na wspaniałym rumaku. Kiedy bestia go zaatakowała, ten uczynił znak krzyża i natarł na nią z ogromną siłą. Po chwili ciężkie cielsko smoka zważyło się na ziemię. Czarne skrzydła poczwary opadły. Nastąpiła cisza.

Po chwili zaczęto wznosić okrzyki radości. Wiwatom na cześć pogromcy smoka nie było końca.

Kilka słów o św. Jerzym

Urodził się w jednej z prowincji Cesarstwa Rzymskiego. Był dobrze wykształcony. Wstąpił do armii rzymskiej i szybko wspinał się po szczeblach wojskowej kariery. Został członkiem osobistej straży cesarza Dioklecjana. Jako chrześcijanin odmówił złożenia ofiary bóstwom rzymskim, za co cesarz skazał go na najokrutniejsze tortury. Jerzy do końca nie wyparł się wiary i zginął śmiercią męczeńską.

Istnieją różne rodzaje podmiotów:

- **podmiot gramatyczny** – wyrażony częścią mowy w **mianowniku** (odpowiada więc na pytania mianownika: kto?, co?), np.:

Cesarz wydał okrutny wyrok.

- **podmiot logiczny** – wyrażony częścią mowy w **dopełniaczu** (kogo?, czego?), a czasami w celowniku (komu?, czemu?) lub narzędniku (z kim?, z czym?), np.:

Jerzemu nie zabrakło odwagi.

- **podmiot domyślny** – nie jest wyrażony osobnym słowem, ale domyślamy się go z formy orzeczenia (*niem. Prädikat*), np.:

(on) Poddał się woli cesarza.

UWAGA

Niektóre zdania nie zawierają podmiotu,
to znaczy nie mają wyrazu informującego o wykonawcy czynności
i nie można się go domyślić na podstawie orzeczenia , np.:

Zawsze trzeba być prawdomównym.   Spisano wiele historii o świętym Jerzym.
(orzeczenie)   (orzeczenie)

Takie zdania nazywamy **zdaniami bezpodmiotowymi**. Zazwyczaj zawierają wyrazy typu: trzeba, warto, należy, można oraz nieosobowe formy czasowników zakończone na -no i -to.

Zadanie domowe

1. W tekście legendy o św. Jerzym spróbujcie znaleźć wyraz nazywający wykonawcę czynności w każdym zdaniu i podkreślcie go **ołówkiem**.
2. Podkreślone podmioty wypiszcie do zeszytu. Określcie, jaki to rodzaj podmiotu i jaką częścią mowy został wyrażony.

[Źródło: A Łuczak, A. Murdzek. Między nami. Język polski. Podręcznik dla klasy 6. Gdańsk 2020]

Proszę o nadesłanie prac do **23.04.2021** na adres: renata.kocur@polnisheschule-essen.de

